nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Wetgeving en Juridische Zaken

Van

[redacted]

Datum
13 februari 2026

Referentie

Bijlagen
1. Verdragstekst Verdrag van Faro
2. Toelichting op het Verdrag van Faro.
3. Toelichtende nota op het Verdrag van Faro.
4. Bijlage zienswijzen bij de toelichtende nota.
5. Achtergrondinformatie Verdrag van Faro.

Intern OCW afgestemd
EenK

Interdepartementaal afgestemd
Buza, WJZ

Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving; Faro, 27 oktober 2005 (*Trb.* 2024, 15)

Aanleiding

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft in 2024 het Verdrag van Faro (bijlage 1 en 2) onder voorbehoud van aanvaarding ondertekend.[1] Het Verdrag van Faro zal derhalve pas voor Europees en Caribisch Nederland gaan gelden als het door het parlement is goedgekeurd en vervolgens door de regering is geratificeerd.

Voor de parlementaire behandeling van een verdrag is het gebruik om een toelichtende nota op te stellen. Uw ambtsvoorganger is december 2025 akkoord gegaan met de inhoud van bijgesloten toelichtende nota op het Verdrag van Faro. Tevens is uw ambtsvoorganger akkoord gegaan met de behandeling van het Verdrag van Faro in de Rijksministerraad met het oog op vragen van advies aan de Raad van State van het Koninkrijk. Het Verdrag van Faro is daarom in de week van 5 februari 2026 schriftelijk in het ambtelijk voorportaal (CORIA) behandeld en goedgekeurd voor verzending naar de Rijksministerraad.

De eerstvolgende stap in de goedkeuringsprocedure van het Verdrag van Faro is derhalve behandeling in de Rijksministerraad. Vervolgens zal een reactie op het advies van de Raad van State van het Koninkrijk opgesteld moeten worden (het nader rapport). Daarna zal het Verdrag van Faro in beide Kamers moeten worden behandeld via de stilzwijgende of de uitdrukkelijke goedkeuringsprocedure uit de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen. Uw ambtsvoorganger heeft besloten het in deze nota voorliggende besluit aan u over te laten. Met uw ambtsvoorganger is gesproken over de keuze voor de stilzwijgende of uitdrukkelijke goedkeuringsprocedure. Verderop in deze nota treft u een toelichting over deze procedures.

Geadviseerd besluit:

Uw akkoord voor behandeling in de Rijksministerraad van het Verdrag van Faro met bijgesloten toelichtende nota (bijlage 3 en 4) met als doel instemming van de Rijksministerraad met het aanhangig doen maken van het Verdrag bij de Raad van State van het Koninkrijk met het oog op stilzwijgende goedkeuring.

[1] Kaderverdrag van de Raad van Europa inzake de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving; Faro, 27 oktober 2005 (Trb. 2024, 15)

Kernpunten

- Het Verdrag van Faro (hierna: verdrag) gaat over het belang van cultureel erfgoed voor de samenleving en het recht van een ieder om hiervan deel uit te maken.
- Het verdrag is een kaderverdrag en bevat geen een ieder verbindende bepalingen.
- Het verdrag bevat geen bepalingen die afwijken van de Grondwet of tot zodanig afwijken noodzaken.
- WJZ adviseert, na overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken, om wat betreft de wetgevingsprocedure te kiezen voor de stilzwijgende goedkeuringsprocedure.
- Nederland zal het verdrag voor Europees en Caribisch Nederland aanvaarden. De regering van Aruba heeft aangegeven over te willen gaan op medegelding. De regeringen van Curaçao en Sint Maarten hebben de wenselijkheid van medegelding voor hun landen nog in beraad.
- Het streven is om het verdrag in 2027 in werking te laten treden. Het verdrag geldt reeds in 25 landen. Zie Overheid.nl | Verdragenbank.
- In bijlage 5 vindt u verdere achtergrondinformatie over het Verdrag van Faro; met daarin de betekenis van het verdrag voor de Nederlandse erfgoedzorg, en de doelen, verantwoordelijkheden en rollen van OCW bij de implementatie van het verdrag.

Toelichting

1. Inhoud van het verdrag & de toelichtende nota

Het Verdrag van Faro gaat over het belang van cultureel erfgoed voor de samenleving en het recht van iedereen om hier deel van uit te maken.

Doelen van het verdrag

In artikel 1 van het verdrag komen de partijen overeen:
a. te erkennen dat het recht op cultureel erfgoed inherent is aan het recht deel te nemen aan het culturele leven, zoals vastgelegd in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
b. de individuele en collectieve verantwoordelijkheid ten aanzien van cultureel erfgoed te erkennen;
c. te benadrukken dat het behoud van cultureel erfgoed en het duurzame gebruik ervan de ontwikkeling van de mens en de kwaliteit van leven tot doel hebben;
d. de noodzakelijke maatregelen te nemen om de bepalingen van dit Verdrag toe te passen met betrekking tot:
– de rol van cultureel erfgoed bij de opbouw van een vreedzame en democratische samenleving en bij de processen van duurzame ontwikkeling en de bevordering van culturele diversiteit;
– grotere synergie van de competenties van alle betrokken publieke, institutionele en private actoren.

Stavaza Nederland

Na de totstandkoming van het verdrag in 2005 heeft Nederland gewacht met aanvaarding van het verdrag. De totstandkoming van andere, voor het behoud van cultureel erfgoed fundamentele wetgeving kreeg prioriteit; de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Erfgoedwet en de Omgevingswet. In de begripsbepalingen van de Erfgoedwet is reeds voorgesorteerd op het verdrag door de daarin opgenomen begripsomschrijving van cultureel erfgoed te omarmen.

De regering heeft hierna bewust gekozen voor een geleidelijke en breed gedragen route naar aanvaarding van het verdrag. Hierbij is in de jaren voorafgaand aan de aanvaarding ingezet op een brede verkenning samen met het erfgoedveld naar de betekenis van het verdrag voor de Nederlandse erfgoedpraktijk (2019-2022) en een eerste implementatie van het gedachtegoed samen met het erfgoedveld en overheden (vanaf 2023). Deze aanpak heeft geleid tot een breed draagvlak bij overheden, erfgoedinstellingen en betrokkenen in de samenleving. De uitvoering rust op de drie kerndoelen van het Verdrag van Faro zoals verwoord in de Kamerbrief Faro.[2]

Betrokken partijen
Het brede draagvlak voor het Verdrag van Faro werd ook duidelijk door de positieve zienswijzen die VNG, het IPO, de Raad voor Cultuur en veldpartijen hebben ingestuurd in reactie op een concept van de toelichtende nota (zie p. XX). Uit deze zienswijzen wordt duidelijk dat de overheden, de Raad en het brede erfgoedveld aanvaarding van het verdrag toejuichen en het verdrag zien als een kompas voor de toekomst van de erfgoedpraktijken in Nederland. De partijen herkennen de uitgangspunten van het verdrag en zien het als een ondersteuning van een bestaande beweging die het erfgoedveld heeft ingezet.

Opbouw toelichtende nota
Bovenstaande is ook opgenomen in de toelichtende nota, die als volgt is opgebouwd:
1. Algemeen
2. Een eenieder verbindende verdragsbepalingen
3. Koninkrijkspositie
4. Ontwikkeling uitvoering verdrag in Nederland
5. Artikelsgewijze toelichting

2. **Bijzonder wetgevingsproces**

Het Koninkrijk kan niet aan verdragen worden gebonden zonder voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal (artikel 91 van de Grondwet). De Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen beschrijft procedures voor de goedkeuring van verdragen (art. 2-5). Dit zijn:

<u>Stilzwijgende goedkeuring</u>
- De goedkeuring van een verdrag kan 'stilzwijgend' plaatsvinden, dat wil

[2] Kamerstukken II, vergaderjaar 2022-2023, 32 820 nr. 493, 1. Meedoen en meebeslissen meer gemeengoed in het erfgoedveld. 2. Verbinden erfgoed aan sociaal-maatschappelijke doelen. 3. Meer ruimte bieden aan verschillende opvattingen over erfgoed en aan de kennis van burgers.

zeggen dat een verdrag aan beide Kamers der Staten-Generaal ter goedkeuring wordt overgelegd, en de goedkeuring verleend is als niet binnen dertig dagen door ten minste dertig leden van de Tweede Kamer of vijftien leden van de Eerste Kamer om een uitdrukkelijke goedkeuringsprocedure is gevraagd.
- Dit laatste staat bekend als het 'doorbreken van het stilzwijgen'. In dit geval wordt een wetsvoorstel tot goedkeuring van het verdrag gemaakt, Dat wetsvoorstel wordt dan als een gewoon wetsvoorstel behandeld in beide Kamers. Dit noemt men voor verdragen de uitdrukkelijke goedkeuringsprocedure.

Uitdrukkelijke goedkeuring
- De goedkeuring van een verdrag kan ook 'uitdrukkelijk' plaatsvinden, waarbij de Kamers over de goedkeuringswet debatteren. De procedureregels en termijnen voor formele wetten zijn dan van toepassing. Dit traject neemt anderhalf tot twee jaar in beslag.

Ambtelijk advies
Het ambtelijk advies vanuit WJZ - na overleg met het ministerie van Buitenlandse Zaken[3] - is om wat betreft de wetgevingsprocedure te kiezen voor de stilzwijgende goedkeuringsprocedure. Dit is de gebruikelijke route voor een dergelijk verdrag.

Argumenten voor stilzwijgende goedkeuring
- Geen van de vier criteria om te kiezen voor uitdrukkelijke goedkeuring zijn van toepassing op het Verdrag van Faro, te weten:
    - De inhoud van het verdrag politiek gevoelig is
    - Het verdrag bepalingen bevat die afwijken van de Grondwet;
    - Er uitvoeringswetgeving nodig is;
    - Wordt verwacht dat de Kamers over het verdrag wil spreken.
- Een stilzwijgende goedkeuring is een even transparante procedure als een uitdrukkelijke goedkeuring. Ook bij een stilzwijgende procedure kunnen Kamerleden schriftelijke vragen worden gesteld.
- Uitdrukkelijke goedkeuring zorgt voor een stevige vertraging in de verdragsgoedkeuring. Stilzwijgend in 9 maanden vs. Uitdrukkelijk in 1.5 tot 2 jaar.
- Een dergelijke vertraging raakt de beleidsvorming. De huidige tijdelijke middelen (€6 miljoen) lopen eind 2026 af. Bij uitdrukkelijke goedkeuring ontstaat een (financiële tussenperiode) van circa twee jaar tussen einde van deze tijdelijke middelen en de ratificatie. Dit brengt het risico met zich mee dat opgebouwde expertise, netwerken en infrastructuur bij uitvoerende organisaties verloren gaan, met extra kosten om dit later opnieuw op te bouwen tot gevolg.
- Uitdrukkelijke goedkeuring levert OCW/E&K, OCW/WJZ, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, BuZa en de Kamers een aanvullende inspanning op die in dit geval niet nodig lijkt. Gezien de structurele bezuinigingen op de

[3] Het is gebruikelijk dat BUZA de coördinatie van het ministerraadstraject van verdragen op zich neemt en te zijner tijd het verdrag met bijbehorende stukken aan beide Kamers overlegd.

Rijksoverheid is het wenselijk dit waar mogelijk te voorkomen.

3. **Kaderverdrag**

Het Verdrag van Faro is een kaderverdrag. Dit betekent dat geen enkele bepaling in het verdrag afdwingbare rechten voor burgers creëert. Het verdrag verplicht wel de deelnemende partijen om binnen de eigen nationale rechtsorde de benodigde wet- en regelgeving uit te vaardigen en beleidsmaatregelen te nemen om uitvoering te geven aan het verdrag. Er is geen noodzaak met de aanvaarding van het verdrag direct wetgeving te wijzigen of beleid aan te passen. Wel verbindt Nederland zich eraan om de doelen van het verdrag bij toekomstige wetgeving of beleid mee te nemen bij het ontwikkelen daarvan, zonder dat er een afdwingbare verplichting om deze mee te nemen.

4. **Koninkrijkspositie**

Om het mogelijk te maken dat het Verdrag in de toekomst aanvaard zal kunnen worden voor de vier landen in het Koninkrijk der Nederlanden, wordt nu goedkeuring gevraagd voor het gehele Koninkrijk. Met betrekking tot Nederland zal het verdrag voor Europees en Caribisch Nederland worden aanvaard. De regering van Aruba heeft aangegeven over te willen gaan op medegelding. De regeringen van Curaçao en Sint Maarten hebben de wenselijkheid van medegelding voor hun landen nog in beraad. Goedkeuring voor het gehele Koninkrijk maakt het mogelijk dat de medegelding spoedig tot stand kan worden gebracht op het moment dat de regeringen van Curaçao en Sint Maarten aangeven dit wenselijk te achten.

5. **Planning wetgevings- en beleidsproces**

De planning voor de goedkeuring van het verdrag is als volgt:

- 6 maart 2026 - Aanleveren akkoord MOCW voor behandeling RMR.
- 27 maart 2026 – Rijksministerraad.
- April 2026 - Verzending naar de Raad van State van het Koninkrijk.
- Zomer 2026 - Advies Raad van State van het Koninkrijk en schrijven nader rapport.
- Oktober 2026 - Verzending naar beide Kamers
- Kamerbehandeling van 30 dagen of zo een negen maanden - stilzwijgende of uitdrukkelijke goedkeuring in het parlement.
- Akte van aanvaarding - de inwerkingtreding van het verdrag vindt plaats op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum na nederlegging van de akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring. (art. 18, onder d, van het Verdrag van Faro).
- 2027 - Bekendmaking in het Tractatenblad (goedkeuring en inwerkingtreding).

De beleidsmatige planning t.a.v. de uitvoering van het verdrag is als volgt:

- Juni 2026 – Het verdrag is ook van toepassing op de medeoverheden. Zodoende staat de gezamenlijke uitvoering Verdrag van Faro door de drie overheidslagen op de agenda tijdens het Bestuurlijk Overleg met IPO en

VNG i.h.k.v. de Bestuurlijke Afspraken Cultuurbeoefening 2026-2028. Centraal hierin staat het gesprek over rollen en verantwoordelijkheden van de drie overheden wat betreft Faro. Voorafgaand ontvangt u een Nota ter informatie.

- Juli 2026 – U ontvangt een Nota ter besluitvorming met daarin:
  a. De contouren van het OCW-beleid Erfgoedbeoefening (= Verdrag van Faro & immaterieel erfgoed)
  b. Een procesvoorstel voor een co-creatief beleidsontwikkelingstraject tussen zomer 2026 en lente 2027 t.b.v. de Netwerkagenda Erfgoedbeoefening 2028-2032.[4]
- Lente 2027 – U ontvangt een Nota ter besluitvorming met daarin het OCW-beleid Erfgoedbeoefening en de Netwerkagenda Erfgoedbeoefening 2028 - 2032. Na een akkoord wordt deze door de dragende partijen ondertekend en wordt een vorm van gezamenlijke coördinatie in de uitvoering van de Netwerkagenda ontwikkeld.

[4] De Netwerkagenda Erfgoedbeoefening 2028-2032 wordt een richtinggevend uitvoeringsplan dat de gecoördineerde implementatie beschrijft van het Verdrag van Faro en het Unesco-verdrag immaterieel erfgoed door OCW, provincies, gemeenten, kennis- en erfgoedinstellingen en andere betrokken organisaties.
De Netwerkagenda wordt -in de geest van het Faro-verdrag- in co-creatie met alle betrokken partijen opgesteld. Immers, de zorg voor het erfgoed in Nederland is een gedeelde verantwoordelijkheid is van overheden, instellingen, individuen en erfgoedgemeenschappen.

From: No-reply <noreply@ocw.local>
Sent Date: Mon Mar 9 21:57:10 2026
To: Persoonsgegeven
CC:
Subject: Taak 'Beoordelen' akkoord voor zaak 1780887 - Kaderverdrag Raad van Europa inzake waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

Letschert, Rianne is akkoord gegaan op de taak 'Beoordelen' uit de takenlijn 'Nota ter besluit of info - Accorderen MOCW 13-02-2026 15:16:46' van zaak 1780887 (Kaderverdrag Raad van Europa inzake waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving).

Letschert, Rianne heeft de volgende opmerking meegegeven:*Akkoord*

De taak 'Beoordelen' is afgedaan.

Open de takenlijn Nota ter besluit of info - Accorderen MOCW 13-02-2026 15:16:46
Open de zaak Kaderverdrag Raad van Europa inzake waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

1780887 | Wet- en regelgeving ontwerpen | WJZ | Persoonsg...
Deadline:

Voor vragen kunt u terecht bij:
Proza Servicedesk
070-412 4040
4040@minocw.nl